

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 30.06.2022

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 18.08.2022.

Sammendrag

Antallet personer som mottok arbeidsavklaringspenger (AAP) i løpet av juni 2022 var på 135 967. Det innebærer at 3,9 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet, en nedgang på 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger er redusert med 700 personer i løpet av andre kvartal 2022, tilsvarende 0,5 prosent. Sammenliknet med året før har antallet mottakere økt med 5 100 personer, en økning på 3,9 prosent.

Ved utgangen av juni 2022 var det 202 179 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette var 1 400 flere enn utgangen av første kvartal, en økning på 0,7 prosent. Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne har økt med rundt 5 800 personer, eller 3 prosent fra tilsvarende periode i 2021. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok arbeidsavklaringspenger var ved utgangen av mars på 65,5 prosent. En økning på 2,2 prosentpoeng. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok uføretrygd lå på 10,3 prosent, en økning på 0,1 prosentpoeng fra 2021.

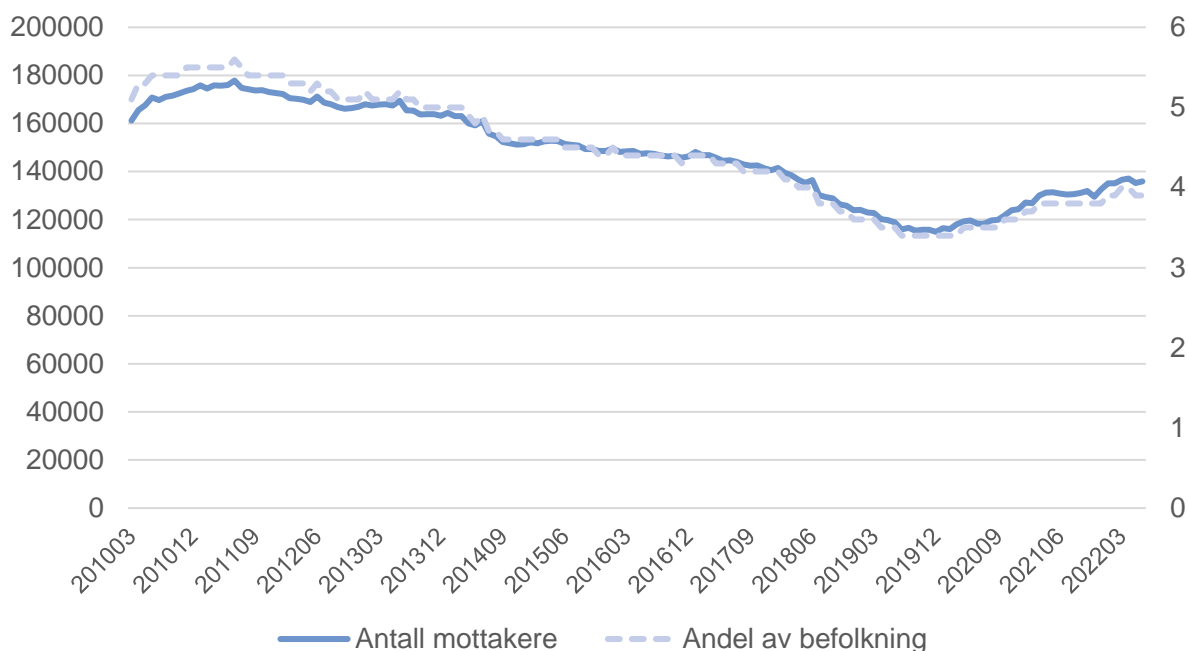
Stabilt antall mottakere av AAP

Antall personer som mottar AAP har holdt seg relativt stabilt i 2022, etter en kraftig økning rett etter årsskiftet hvor antall personer som mottok AAP økte med noe over 2 500. Ved utgangen av juni var antall AAP mottakere økt med totalt 3 400 personer fra desember 2021, og nær 5 100 sammenliknet med tilsvarende periode året før. Etter at forlengelsene for personer som var ferdig avklart til arbeid løp ut ved utgangen av første kvartal er antall personer som mottar AAP etter §11-17 redusert med nær 1 000 personer, tilsvarende 57 prosent. Samtidig ser vi en økning i antall som er ferdig avklart til uføretrygd på 1 000 personer, eller 10 prosent. For ordinære AAP mottakere er antallet redusert med under 100 personer, samtidig som noe over 500 færre mottar AAP etter «unntaksbestemmelsene» (§11-12).

Koronapandemien har ført til en økning i antall personer som mottar AAP. Dette skyldes at økt ledighet og utfordringer på arbeidsmarkedet har medført at flere starter å motta AAP. Samtidig har forlengelsene av ytelsen ført til at færre slutter å motta AAP. Totalt er antall personer som mottar AAP økt med nær 20 000 personer sammenliknet med februar 2020. Tidligere har det vært forventet at antallet ville reduseres etter hvert som arbeidsmarkedet bedret seg og forlengelsene løp ut. Vi ser at tilgangen reduseres noe så langt i 2022 med rundt 1 000 færre personer som startet med AAP i løpet av andre kvartal, sammenliknet med tilsvarende periode i 2021. Samtidig har de fleste AAP mottakere fått forlenget ytelsen ytterligere, og det er foretatt endringer i regelverket som kan åpne for lengre stønadsløp og lavere avgang fra ytelsen. Dette gjelder spesielt endring i unntaksbestemmelsene i §11-12 og karenregelverket i §11-31¹. Arbeidsledigheten forventes å øke noe i andre halvår av 2022, og stige ytterligere i 2023 (Myklathun m.fl 2022). En svak økning i ledighet samt endringer i regelverket for AAP vil kunne medføre at antallet mottakere holder seg stabilt eller øker fremover.

¹ Kilde: <https://www.nav.no/no/person/innhold-til-person-forside/nyheter/endringer-i-reglene-for-arbeidsavklaringspenger-aap>

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - juni 2022

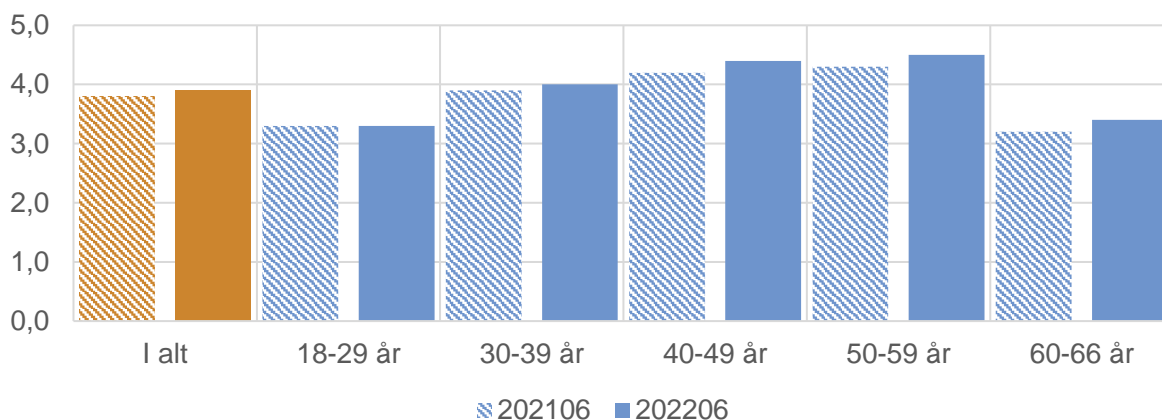
Kilde: NAV

Alder

Antall personer som mottok AAP ble redusert med nær 700 personer i andre kvartal. Reduksjonen gjelder for alle aldersgrupper foruten dem i gruppen 60 og eldre hvor det er en marginal økning på under 50 personer. Størst nedgang er det blant dem i aldersgruppen 30-39 år hvor antallet ble redusert med nær 300 personer, tilsvarende 1 prosent nedgang. For øvrige aldersgrupper utgjør reduksjonen rundt 0,5 prosent.

Sammenliknet med året før øker antallet for alle aldersgrupper. Størst relativ økning er det for dem i gruppen 60 år og eldre hvor antallet økte med 8,5 prosent, eller noe over 1 100 personer. Deretter følger dem i gruppen 50 til 59 år med en økning på 5,1 prosent, eller 1 600 personer. For dem i aldersgruppen 30-39 år og 40-49 år var det en økning på rundt 3,2 og 3,8 prosent, som utgjør hhv. 900 og 1 200 personer. For de under 30 var økningen langt lavere på bare 1 prosent, eller 300 personer.

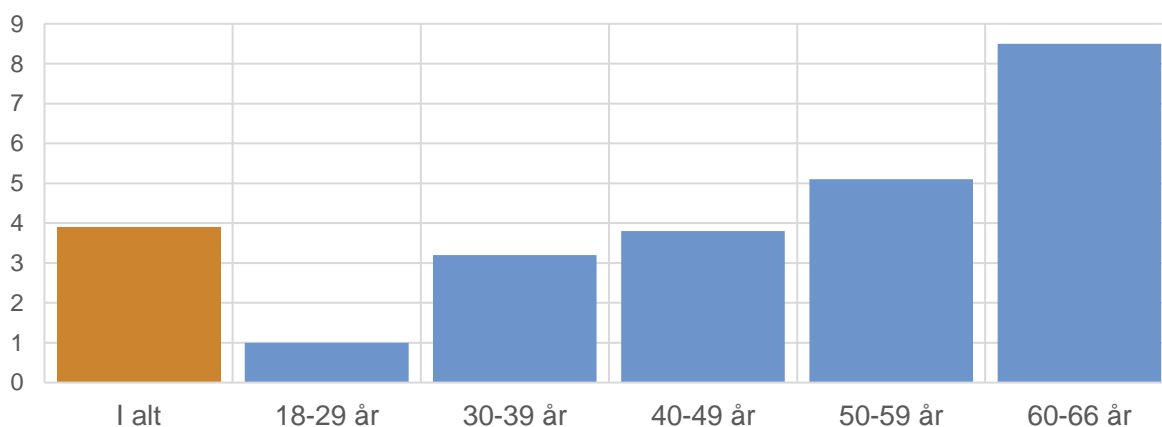
Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Juni 2021 og juni 2022

Kilde: NAV

Som andel av befolkning er det kun marginale endringer fra forrige kvartal og en svak økning fra tilsvarende periode året før. Dette gjelder alle aldersgrupper foruten de under 30 år hvor andelen av befolkningen er nær uforandret det siste året. Ved utgangen av andre kvartal 2022 var andelen høyest hos dem i aldersgruppene 40-49 og 50-59 år hvor hhv. 4,4 og 4,5 prosent av befolkningen mottok AAP. Lavest er andelen blant de yngste under 30 og dem i gruppen 60 og eldre hvor 3,3 og 3,4 prosent mottok AAP.

Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra juni 2021 til juni 2022

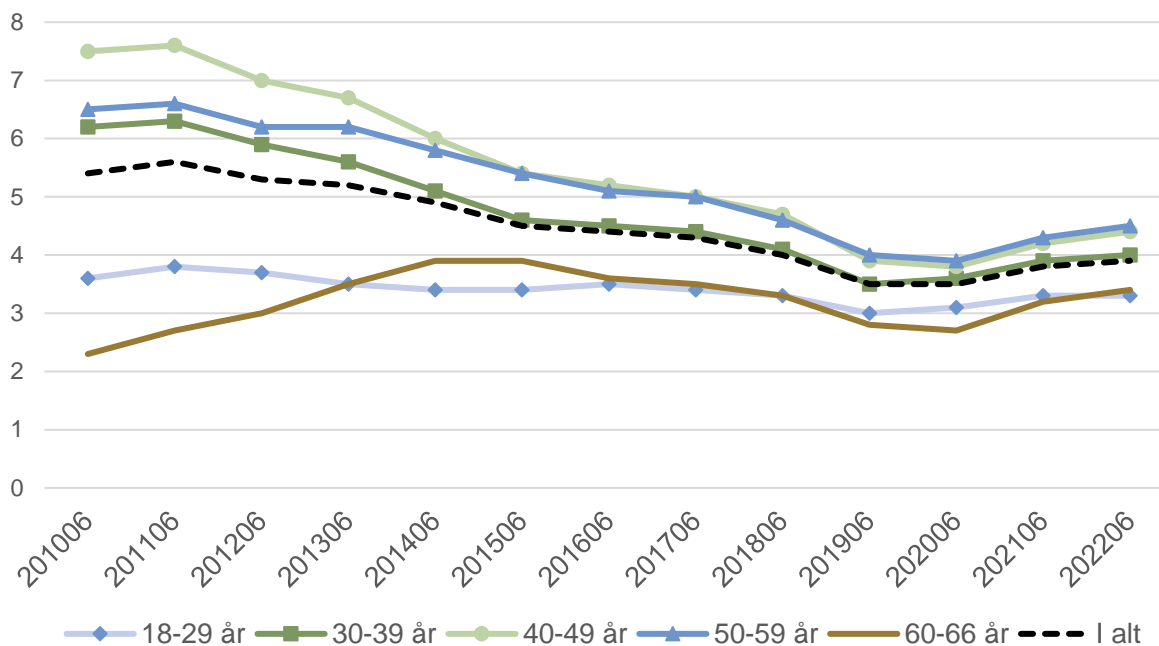

Kilde: NAV

Over tid ser vi at antall mottakere av AAP som andel av befolkningen ble redusert frem mot 2019. Deretter øker andelen for alle aldersgrupper. Økningen etter 2019 skyldes i delvis at personer kommer tilbake på AAP, enten etter en periode i karens eller et opphold av andre årsaker, men også blant dem som aldri tidligere hadde mottatt AAP var det en økning fra rundt

2019 (Lande, 2021). Etter 2020 har samtidig koronapandemien ført til en økning i andelen som mottar AAP, noe som henger sammen med økt tilgang og redusert avgang i perioden.

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Juni 2011 – juni 2022

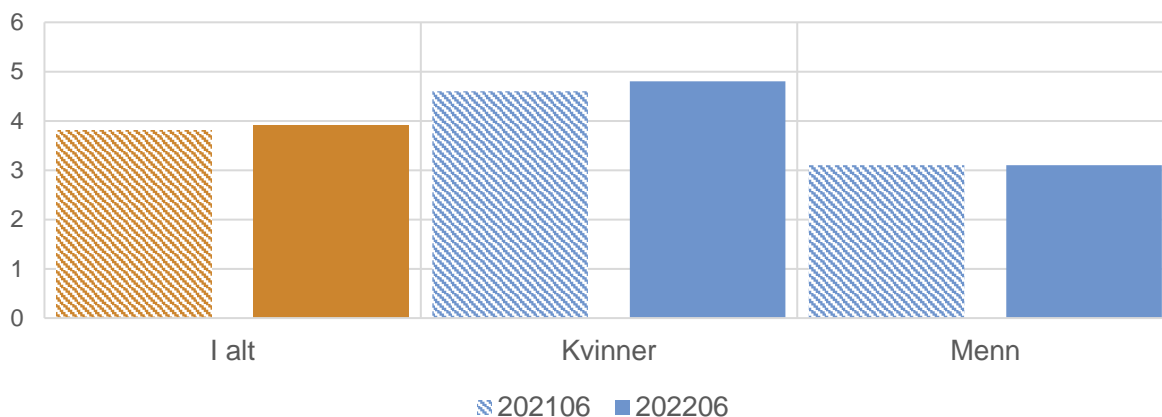
Kilde: NAV

Kjønn

Antall personer som mottok AAP ble redusert for begge kjønn i løpet av første kvartal. Størst nedgang var det for menn hvor antallet ble redusert med 550 personer, eller 1 prosent. Tilsvarende reduksjon for kvinner var på bare 100 personer, eller 0,1 prosent.

Det siste året er antallet kvinner som mottar AAP steget betydelig, med en økning på over 3 800 personer, eller 5 prosent. For menn er antallet økt mer moderat med rundt 1 300 flere personer, noe som utgjør 2,4 prosent. Utviklingen har medført at kvinner utgjør en større andel av det totale antall mottakere i dag, enn hva de gjorde for 1 år siden. Ved utgangen av juni 2022 var 59,5 prosent av alle mottakere kvinner, en økning på 0,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2021.

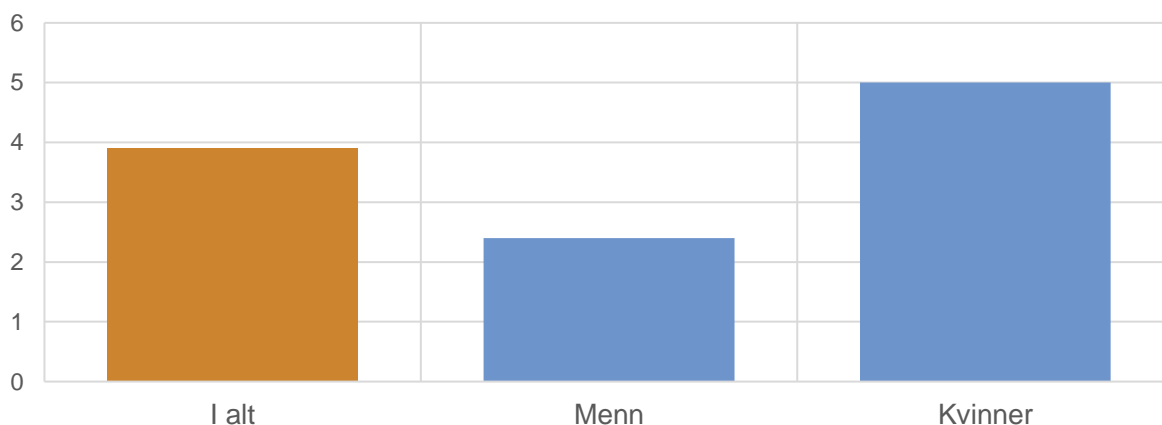
Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. Juni 2021 og juni 2022.

Kilde: NAV

Utviklingen gjenspeiles i andelen av befolkningen som mottar AAP. I juni 2022 mottok 3,1 prosent av alle menn i aldersgruppen 18 til 66 år AAP. Tilsvarende andel for kvinner var på 4,8 prosent. For menn er andelen marginalt redusert (ned 0,1 prosentpoeng) fra forrige kvartal, men stabil fra tilsvarende periode i 2021. For kvinner er andelen stabil i første kvartal, men marginalt økt fra fjoråret (opp 0,2 prosentpoeng). Kjønnfordelingen totalt gjenspeiler situasjonen for sykefravær og uføretrygd (Kalstø og Kann 2018), men forskjellen er generelt større for disse trygdeordningene.

Figur 6. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra juni 2021 til juni 2022

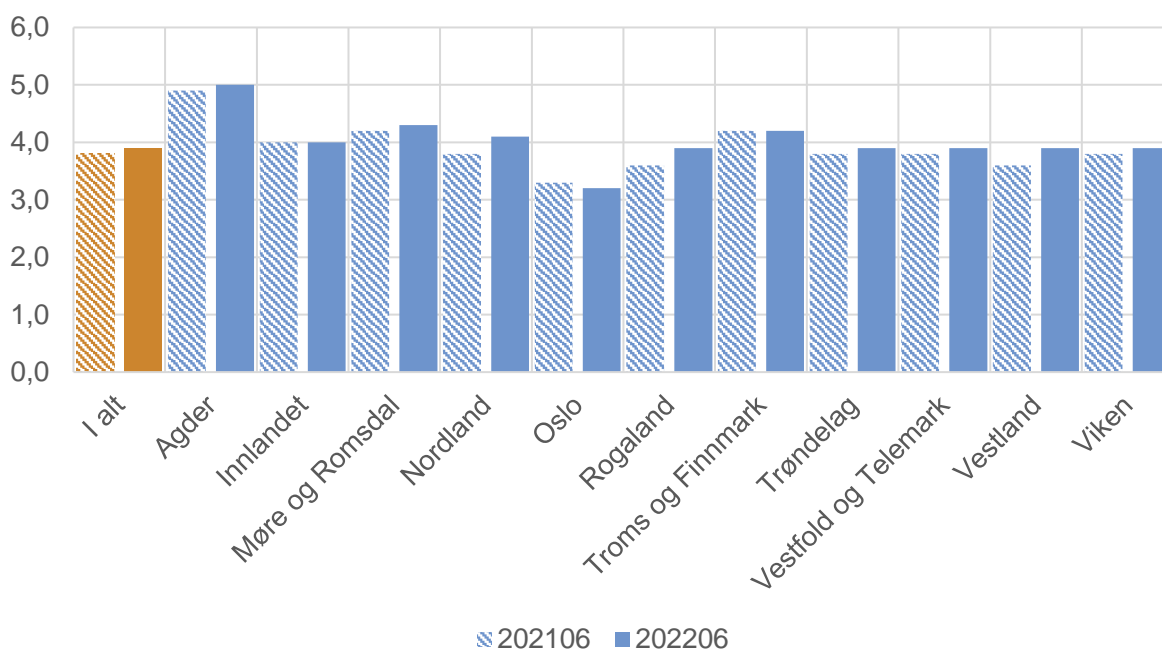
Kilde: NAV

Fylke

Utviklingen i andre kvartal viser en nedgang for de fleste fylker. Størst reduksjon er det for Oslo og Innlandet hvor antall personer som mottok AAP er redusert med noe over 2 prosent. Samtidig stiger antallet i enkelte fylker. Størst økning var det i Rogaland hvor antall mottakere steg med 1,3 prosent, men også i Vestland øker antallet noe, med rundt 0,6 prosent flere mottakere i andre kvartal.

Sammenliknet med året før er det en økning i alle fylker foruten Oslo og Innlandet hvor antallet er tilnærmet stabilt med tilsvarende periode i 2021. Størst økning ser vi i Rogaland, hvor antall mottakere steg med 7,4 prosent. Deretter følger Vestland med en økning på 7,2 prosent, mens Nordland hadde en økning på 5,8 prosent. Foruten et stabilt antall mottakere i Oslo og Innlandet ser vi også en forholdsvis svak økning i Troms og Finnmark hvor antallet økte med 1,4 prosent det siste året.

Figur 7. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Juni 2021 og juni 2022.

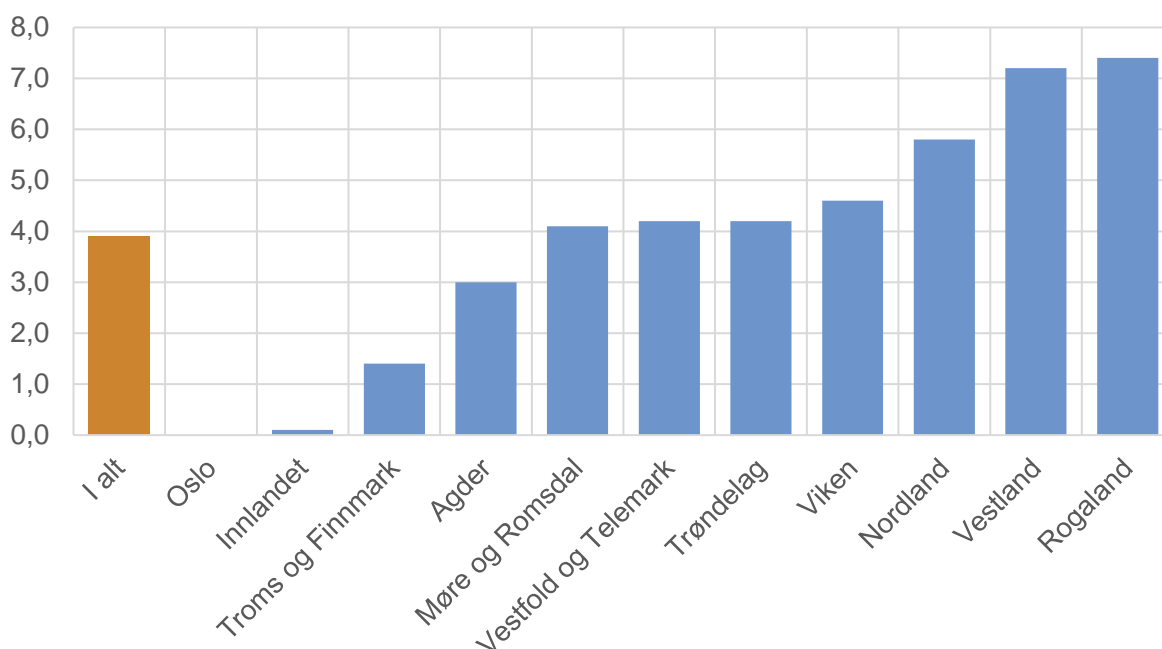

Kilde: NAV

Målt som andel av befolkningen er det Agder som har det høyeste antall AAP mottakere i juni 2022 med 5 prosent av alle i aldersgruppen 18 til 66 år. Deretter følger Møre og Romsdal (4,3 %), Troms og Finnmark (4,2 %), Nordland (4,1 %) og Innlandet (4,0%). For de fleste andre fylker ligger andelen noe under 4 prosent. Lavest andel er det i Oslo, hvor andelen mottakere

ligger på 3,2 prosent. En lavere andel mottakere i Oslo kan ha en sammenheng med befolknings sammensetningen, med en noe yngre befolkning enn øvrige fylker. Andelen mottakere fordelt per aldersgruppe er allikevel lavere i Oslo for alle aldersgrupper under 50 år. Spesielt gjelder dette dem i aldersgruppen mellom 20 og 39 år hvor andelen ligger mellom 1,5 og 2 prosentpoeng under landet ellers. Mange unge i Oslo er innflyttere, som flytter enten på grunn av studier eller arbeid (Leknes og Løkken 2022). Denne gruppen har en lavere sannsynlighet for å motta helse relaterte ytelser (Bragstad og Brage 2011, Bragstad og Sørbø 2014).

Figur 8. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Endring fra juni 2021 til juni 2022

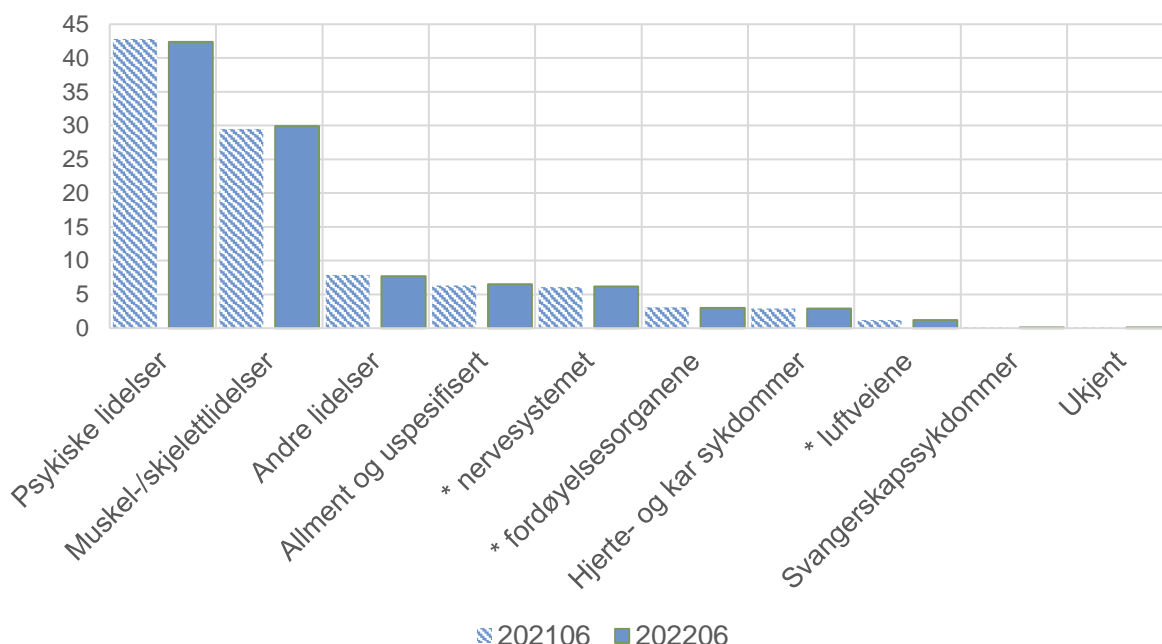
Kilde: NAV

Diagnose

De fleste som mottar AAP er diagnostisert med enten psykiske lidelser eller muskel- og skjelettlidelser. Av de som mottok AAP i juni 2022 var det noe over 57 600 som var diagnostisert med psykiske lidelser som hoveddiagnose, mens over 40 600 hadde en muskel- og skjelettlidelse. Dette utgjør hhv. 42,4 og 29,9 prosent av alle AAP mottakere. Sammenliknet med mars 2022 er antallet redusert for de fleste diagnosegruppene. Størst nedgang er det for dem med muskel- og skjelettlidelser hvor antallet er redusert med nær 500 personer. Det er større relativ nedgang for de med svangerskapssykdommer (ned 2,8%), men denne gruppen utgjør bare 0,1 prosent av alle mottakere.

Det har vært en økning i antall mottakere for alle diagnosegruppene i løpet av det siste året. Det er spesielt muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser som øker. For disse hovedgruppene økte antall mottakere med 2 000 og 1 700 personer (hhv. 5,2 og 3 %). Det er allikevel klart større relativ økning for dem med sykdommer i luftveiene hvor antall mottakere økte med over 10 prosent. Økningen for diagnosegruppen utgjør allikevel bare rundt 150 personer. Andre diagnosegrupper med en markant økning har vært allment og uspesifisert (6,8 %) og sykdommer i nervesystemet (5,6 %).

Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosentfordeling. Juni 2021 og juni 2022.

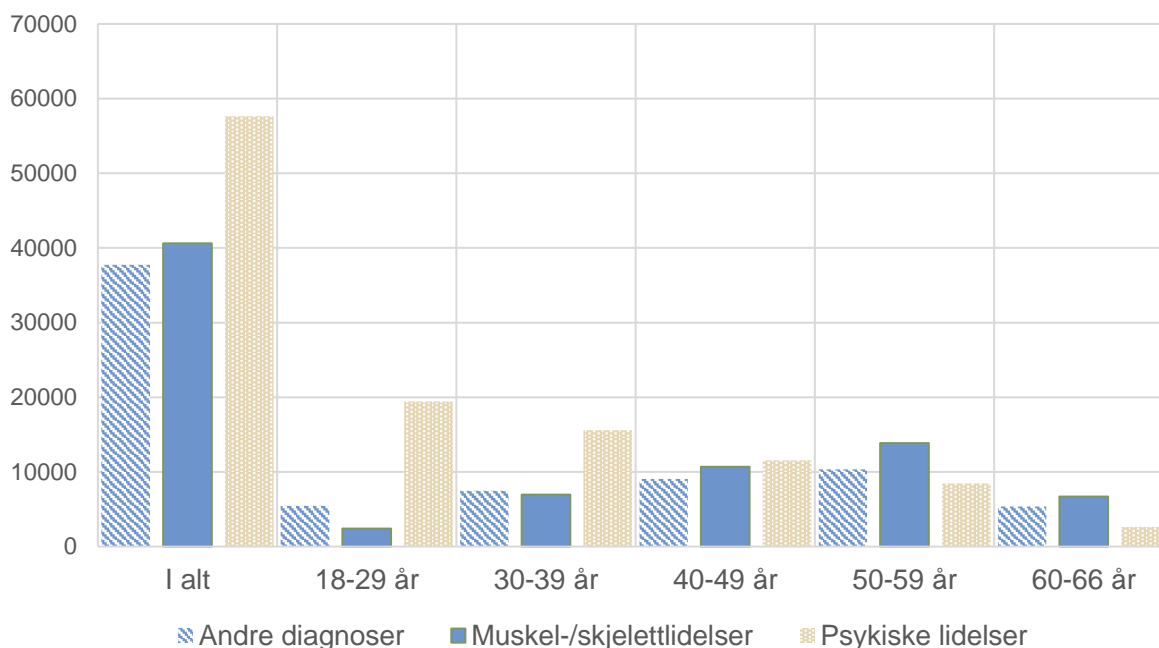

*omtales i øvrig statistikk som «sykdommer i ...».

Kilde: NAV

Av undergruppene av psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser øker antallet for alle grupper sammenliknet med juni 2021. Størst økning for dem med muskel- og skjelettlidelser har det vært for «andre muskel- og skjelettlidelser» hvor antallet økte med over 1 100 personer (5,3 %), mens den relative økningen er større for ryggliedelser med en økning på 700 personer, tilsvarende 7 prosent. For dem med psykiske lidelser øker antallet klart størst hos dem med lettere psykiske lidelser, hvor antallet er økt med over 900 personer, eller 5,9 prosent. Ved utgangen av juni var det 162 personer som mottok AAP med covid-19 relaterte diagnoser. Antallet holder seg dermed lavt, men det er allikevel økt med nær 140 personer fra fjoråret.

Figur 10. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser, psykiske lidelser og «andre lidelser», etter alder. Antall. Juni 2022

Kilde: NAV

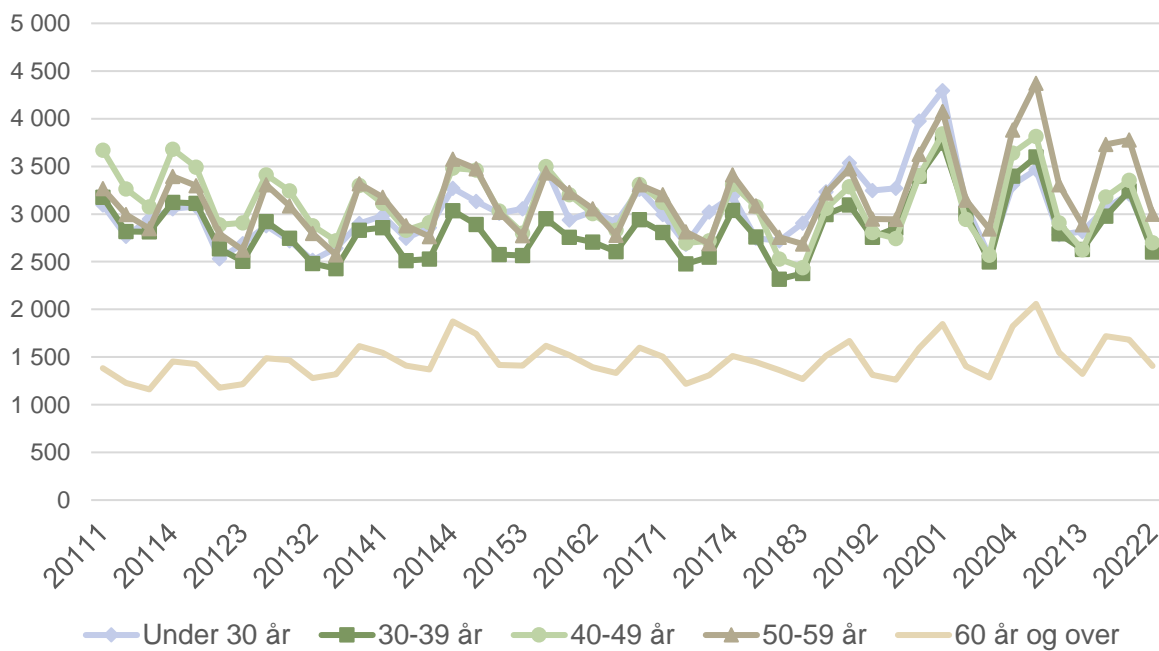
Tilgang til AAP

I andre kvartal 2022 var det noe under 12 400 personer som startet å motta AAP. Det var blant dem i aldersgruppen 50-59 hvor flest startet å motta AAP, med en tilgang på 3 000 personer. For de yngre aldersgruppene var økningen på mellom 2 600 og 2 700 personer. For dem i gruppen 60 til 66 år var det rett over 1 400 som startet å motta AAP. Mange av de som har tilgang til AAP vil også tidligere ha mottatt ytelsen. Hvis vi ser på helt nye mottakere økte antallet med 8 100 personer noe som er lavere enn tilsvarende periode i 2021 hvor rundt 8 600 helt nye mottakere hadde tilgang til AAP. Antallet ligger også under de fleste perioder tidligere, foruten 2018 hvor antallet lå rett under 8 000 helt nye mottakere (se vedlegg E). Sammenlikner vi den totale tilgangen i andre kvartal med kvartalet før så er det en kraftig reduksjon i nye mottakere. Tilgangen i første kvartal var på rundt 2 900 personer over tilgangen i andre kvartal. Utviklingen skyldes delvis sesongvariasjoner, med en generell høy tilgang i starten av året

Tilgangen i andre kvartal 2022 ligger noe lavere enn i tilsvarende periode i 2021. Det var rundt 1 000 færre som startet å motta AAP i andre kvartal, noe som utgjør en reduksjon på 7,3 prosent. Nedgangen henger sannsynligvis sammen med en stadig reduksjon av arbeidsledigheten som i mindre grad vil føre til økt tilgang på helserelaterte ytelser, inkludert AAP. Nedgangen gjelder

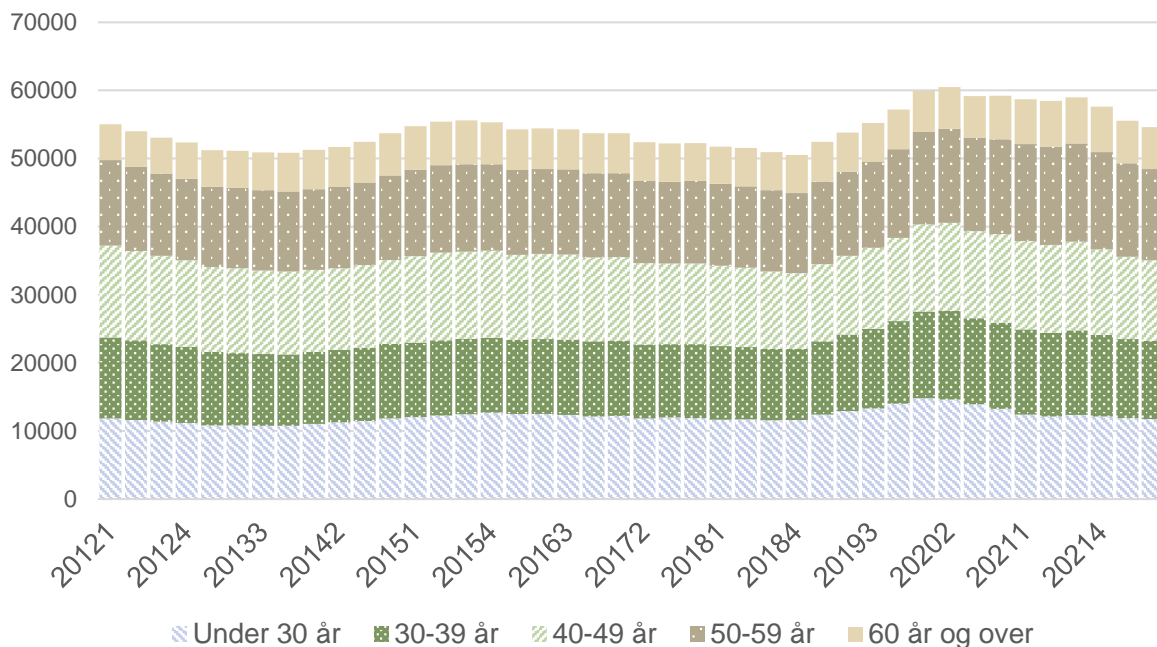
alle aldersgrupper, men det er spesielt for de i aldersgruppene 50 og 59 samt 60 og eldre hvor det er en større reduksjon. For disse er antallet som starter å motta AAP redusert med hhv. 9,3 og 9 prosent. Minst nedgang er det for dem under 30 år hvor reduksjonen i tilgang målt mot fjoråret utgjorde 4,3 prosent.

Figur 11. Tilgang til arbeidsavklaringspenger (tilgang), etter alder. Antall.
1. kvartal 2011 til 2. kvartal 2022

Kilde: NAV

Figur 12. Tilgang i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder. Antall. 1. kvartal 2012 til 2. kvartal 2022

Kilde: NAV

Status før tilgang

Av dem som startet å motta AAP i andre kvartal var det noe over 61 prosent som kom fra sykepengene. Andelen er svakt økt fra andre kvartal 2021 hvor noe over 59 prosent mottok sykepengene i forkant av overgang til AAP. Samtidig var det rundt 29 prosent som var registrert som enten arbeidssøkere eller med nedsatt arbeidsevne før tilgang til AAP. Andelen er økt med rundt 0,5 prosentpoeng fra fjoråret, mens andelen uten kjent status før tilgang er redusert fra rundt 11 prosent i 2021 til 10 prosent i 2022.

Dersom vi ser på helt nye mottakere var det rundt 70 prosent som kom fra sykepengene (vedlegg E). Denne andelen har holdt seg relativt stabil over tid. Samtidig var andelen som var registrert som arbeidssøker eller med nedsatt arbeidsevne på 21,5 prosent, mens 8,2 prosent var uten kjent status. De fleste som mottar sykepengene vil ha et arbeidsforhold, og personer som mottar sykepengene med et arbeidsforhold vil samtidig kunne ha et høyere beregningsgrunnlag for AAP².

² Se infosider om beregning av AAP; <https://www.nav.no/aap>.

Tabell 1. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 1. kvartal 2014 til 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	12 381	13 050	13 188	11 889	11 687	13 073	13 598	13 343	12 371
Sykepenger	60,6	60,1	59,1	61,2	59	53,6	55	59,4	61,3
Arbeidssøker/ Nedsatt arbeidsevne	24,8	26	26,7	27	28,4	33,9	32,3	29,3	28,8
Annet og ukjent	14,5	13,9	14,2	11,8	12,6	12,5	12,7	11,3	9,9

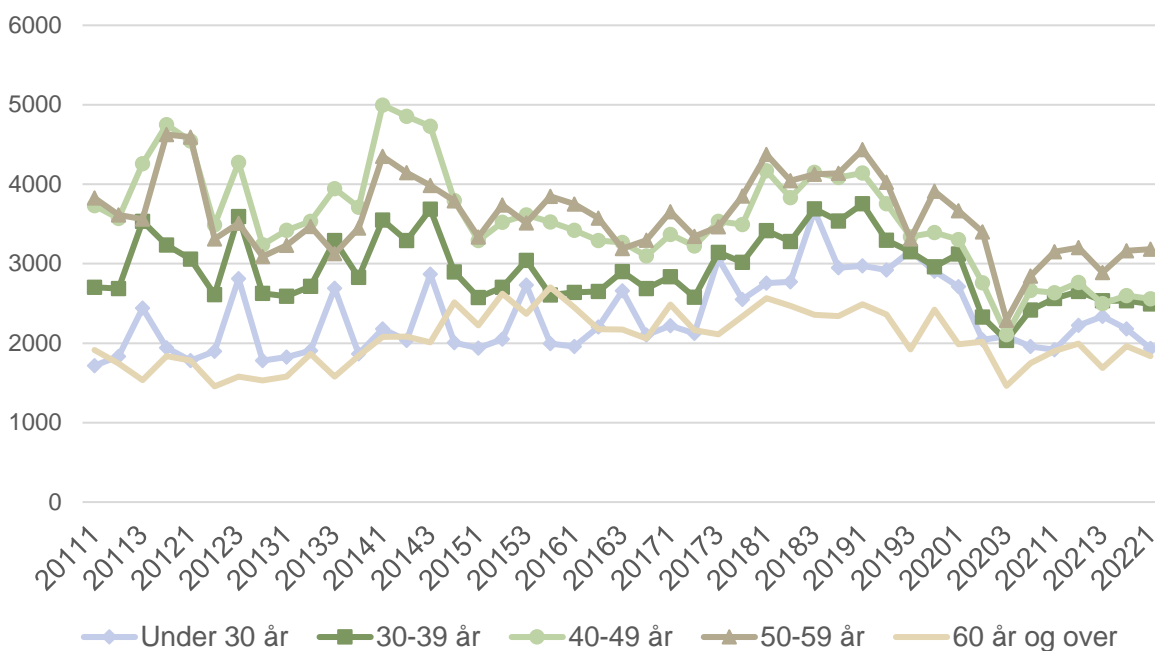
Kilde: NAV

Avgang fra AAP

Retten over 12 000 personer sluttet å motta AAP i første kvartal 2022. Flest var det i aldersgruppen 50 til 59 år hvor nær 3 200 personer hadde avgang fra ytelsen. For dem i aldersgruppen 60 og eldre sluttet 1 800 personer å motta AAP, mens tilsvarende antall for dem under 30 år var på 1 900. For de i aldersgruppene 30 til 39 og 40 til 49 år var avgangen på rett rundt 2 500 per aldersgruppe. Etersom beholdningen på AAP er definert som at en person mottar en AAP utbetaling som ikke er en etterbetaling fra tidligere perioder så vil en avgang fra ytelsen kunne innebære et midlertidig og kort opphold.

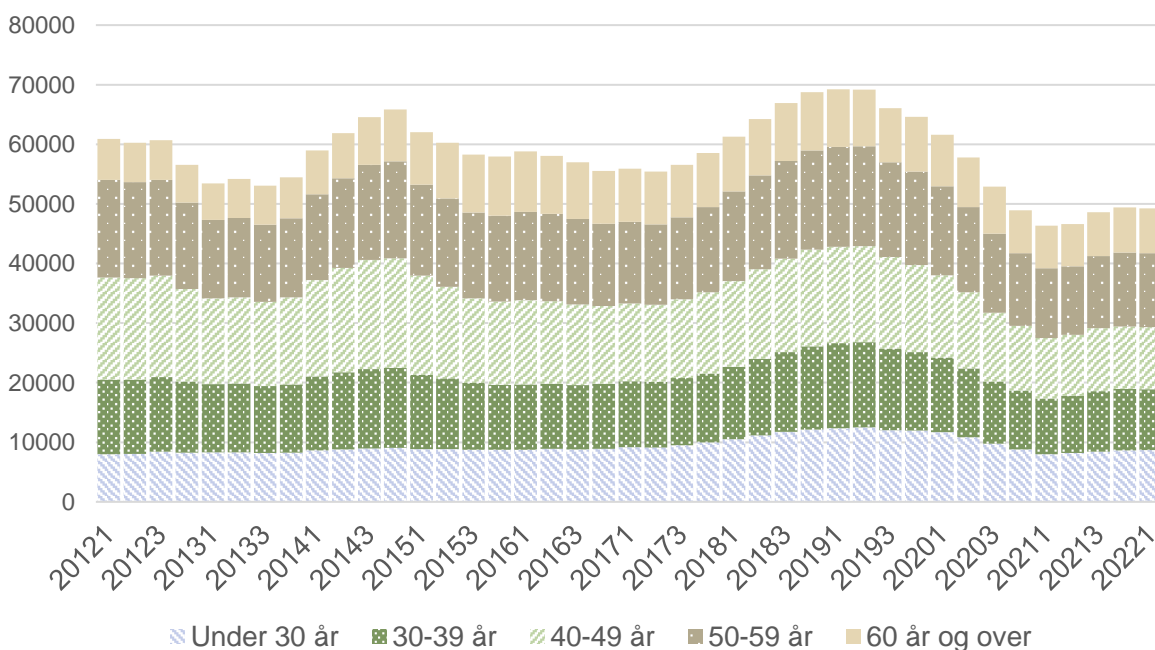
Sammenlikner vi med fjerde kvartal 2021 og tilsvarende periode i fjor så har avgangen holdt seg relativt stabil. Det er svak nedgang fra siste kvartal 2021 på rundt 400 personer, noe som skyldes sesongvariasjoner, samt at enkelte falt ut av ytelsen for en kort periode i starten av kvartalet. Avgangen holder seg derfor lav sett i forhold til de fleste perioder før koronapandemien, og er drastisk redusert fra perioden rett etter regelverkendringene i 2018. Videreføring av forlengelsene for AAP mottakere som nærmer seg slutten av ytelsen ut oktober 2022, samt endring av regelverket for forlengelse ut over ordinær periode og fjerning av regelverket for karens tilsier en lav avgang fra ytelsen også i perioden fremover.

Figur 13. Antall avganger fra arbeidsavklaringspenger (avgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2021

Kilde: NAV

Figur 14. Avgang i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder. Antall. 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2022

Kilde: NAV

Status etter avgang fra AAP

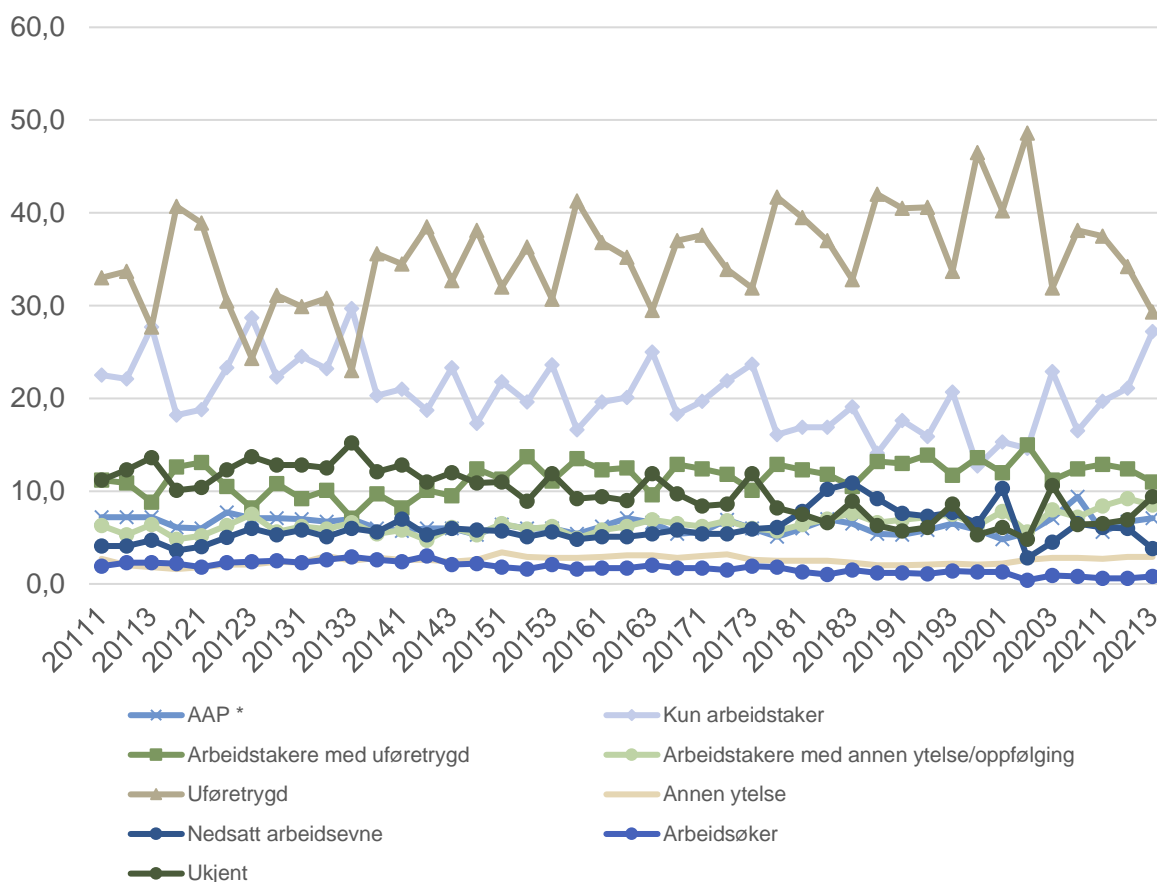
Etter avgang fra AAP ytelsen vurderes status personen har 6 måneder etter avgang. Det tilsier at statistikk som anslår hvor personer ender etter endt AAP ytelse vil ha et etterslep. Vurdering av status 6 måneder etter avgang anses som et robust mål for status etter avgang, og det er generelt større endringer i fordelingen mellom statusgrupper det første halvåret enn hva det er i perioden etter sjette måned.

Av dem som hadde avgang i tredje kvartal 2021 var det hele 27 prosent som 6 måneder etter var i arbeid, uten kjent tilknytning til NAV. Det var i tillegg 11 prosent som var i arbeid samtidig som de mottok uføretrygd og ytterligere 8,5 prosent som var i arbeid samtidig som de mottok annen ytelse fra NAV eller var registrert med oppfølging. Totalt var det noe over 7 prosent som mottok AAP på nytt. De fleste av disse vil bare ha hatt et kort opphold i utbetalt ytelse og for mange av dem trenger ikke avgangen bety en endring i sak. Slike kortvarige opphold kan for eksempel skyldes kortvarig arbeid som har medført fravær av utbetaling, eller det kan skyldes forsinkelse i utbetaling eller for sent innsendt meldekort. For de resterende ser vi at rundt 29,5 prosent mottok uføretrygd uten at de var registrert med et arbeidsforhold, mens nær 3 prosent mottok en annen ytelse fra NAV. Rundt 3,8 prosent av dem med avgang som var registrert med nedsatt arbeidsevne og 0,8 prosent som var registrert som arbeidssøkere. Disse gruppene hadde ingen kjent statlig ytelse hos NAV i perioden. De resterende 9,4 prosent er uten kjent arbeidsforhold og er heller ikke mottakere av NAV ytelse eller under oppfølging. NAV har ikke informasjon om sosialhjelp for dem med avgang i tredje kvartal 2021³. Mottak av sosialhjelp er ikke gjensidig utelukkende med noen av statusgruppene i statistikken, men generelt vil personer som er uten kjent status eller som får oppfølging uten ytelse ha en økt sannsynlighet for å motta sosialhjelp.

Det siste året har det vært en klar tendens til at overgangen til arbeid øker. Dette skyldes en skjevhet i hvem som slutter på ytelsen grunnet forlengelsene, hvor personer som ikke er friske nok til å være i arbeid med større sannsynlighet fortsetter på ytelsen. Det er også sannsynlig at bedring på arbeidsmarkedet gjør det lettere for personer på AAP å ha overgang til arbeid. Samtidig som overgangen til arbeid øker drastisk ser vi en ganske stor reduksjon i overgang til uføretrygd. Dette henger sannsynligvis også sammen med forlengelsene av AAP ytelsen, men andelen ligger allikevel omtrent på nivå med andelen i perioden før regelverksendringen i 2018.

³ NAV mottar data fra KOSTRA etterskuddsvis hvert år. Foreløpige tall vil som regel være tilgjengelig på våren, mens endelige tall vil være tilgjengelig over sommeren.

Figur 15. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 3. kvartal 2021⁴

* Personer som mottar AAP er tilbake på ytelsen 6 måneder etter avgang.

Kilde: NAV

Sannsynlighet for å avslutte AAP

Sannsynligheten for å avslutte et AAP løp beregnes her som at en person mottar AAP i en måned, men ved kontroll av status 6 måneder etter er personen ikke lenger registrert med AAP. Statistikken har derfor likhetstrekk med statistikken som viser status etter avgang fra AAP og bærer preg av de samme begrensninger if.t forsinkelser.

Av dem som mottok AAP i september 2021 var det 83,4 prosent som mottok AAP 6 måneder etter. Det tilsier at den totale sannsynlighet for at en person ikke lenger mottok AAP lå på noe 16,6 prosent. Andelen som fortsatt mottok AAP er nær uforandret fra året før, men langt høyere

⁴ Grafen er periodisert etter avgangstidspunkt, mens status er vurdert 6 måneder etter. Status for 3. kvartal 2021 er altså for de som hadde avgang fra AAP i 3. kvartal 2021, mens status etter avgang for den gruppen er vurdert 2. kvartal 2022.

enn perioden 2018 til 2019 hvor regelverksendringene medførte et økt frafall fra ytelsen. Sannsynligheten for å være i arbeid lå på 3 prosent, en økning på 0,5 prosentpoeng fra fjoråret og i tråd med overgangsstatistikken etter avgang. Vi ser samtidig at sannsynligheten for å motta uføretrygd lå på 6,5 prosent, en svak nedgang fra fjoråret.

Sammenlikner vi med perioden før ser vi en klar reduksjon i sannsynligheten for å motta uføretrygd, noe som henger sammen med regelverksendringene i 2018 og forlengelsene i 2020. Samtidig ser vi at sannsynligheten for å være i arbeid økte svakt i 2018, men er i september 2021 på nivå med året før regelverksendringene (2017).

Tabell 2. Sannsynlighet for å avslutte AAP. Andel. September 2014 til september 2021⁵

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	152 326	149 312	146 246	142 435	128 796	115 424	119 895	131 091
AAP	82,7	82,1	83,2	80,1	76	77,2	83,3	83,4
Kun arbeidstaker	3,1	2,7	2,9	3	3,2	3	2,5	3
Arbeidstakere med uføretrygd	2,2	2,4	2,2	2,6	3,3	3,3	2,3	2,5
Arbeidstakere med annen ytelse/oppfølging	1,6	1,7	1,7	2	2,5	2,3	2	2
Uføretrygd	6,3	7,2	6,2	7,8	9,7	9,4	6,7	6,5
Annen ytelse	0,6	0,6	0,6	0,7	1	1	0,7	0,5
Kommunale ytelser [1]	1	0,9	0,9	1,1	1,6	1,3	0,7	-
Nedsatt arbeidsevne	0,9	0,9	0,7	1,1	1,2	1,1	0,7	0,8
Arbeidssøker	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Ukjent	1,5	1,4	1,4	1,5	1,3	1,2	1	1,1

[1] Basert på foreløpige innrapporteringer i KOSTRA for 2021. Tall for 2022 er ikke tilgjengelige før 2023.

Kilde: NAV

Varighet på AAP

Rett under 136 000 personer mottok AAP i løpet av juni måned. Av disse hadde rundt en av tre mottatt ytelsen i ett år eller mindre. Denne gruppen utgjør til sammen 43 900 personer. De fleste av disse vil ha mottatt AAP sammenhengende det siste året, noe som tilsier at fleste også har hatt tilgang i løpet av perioden. Samtidig som rundt 32 prosent hadde mottatt AAP i ett år eller mindre var andelen mottakere med en varighet på 2 og 3 år hhv. 28 og 20 prosent, noe som til sammen utgjør 65 800 personer. Av de resterende var det 11 prosent som hadde mottatt i 4 år, mens ytterligere 8,5 prosent hadde mottatt i 5 år eller mer.

⁵ Grafen er periodisert etter beholdningstidspunkt, mens status er vurdert 6 måneder etter. Status for september 2021 er altså for de som mottok AAP i løpet av måneden, mens status etter avgang for den gruppen er vurdert 6 måneder etter, i mars 2022. Andelen som fortsatt mottar AAP viser da sannsynligheten for at personer som mottok AAP i september 2021 fortsatt står som mottakere 6 måneder etter etc.

Ordinært vil personer med en varighet på over tre år motta AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12 eller som ferdig avklart etter §11-17 eller §11-18. Forlengelsene av AAP som følge av koronapandemien virker derimot inn på dette ved at personer kan ha mottatt ordinær AAP i en periode på 3 år eller mer. Dersom vi fordeler AAP mottakere etter hvilken lovparagraf de fikk ytelse for ser vi at 88 prosent, eller rundt 119 500 personer mottok AAP etter de ordinære bestemmelsene i §11-12, mens 4 prosent eller 4 800 personer mottok AAP etter unntaksbestemmelsene. Samtidig var det 8 prosent eller 10 800 personer som mottok AAP under vurdering for uføretrygd, mens 1 prosent, eller 700 personer, mottok AAP som ferdig avklart til arbeid. De resterende mottok AAP som sykepengeerstatning (§11-13), og utgjør under 1 prosent av alle mottakere. Til tross for at rundt 26 400 personer hadde mottatt AAP i mer enn 3 år, var det rundt 10 000 som var i ordinær AAP periode.

Tabell 3. Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Juni 2022, og endring fra juni 2021

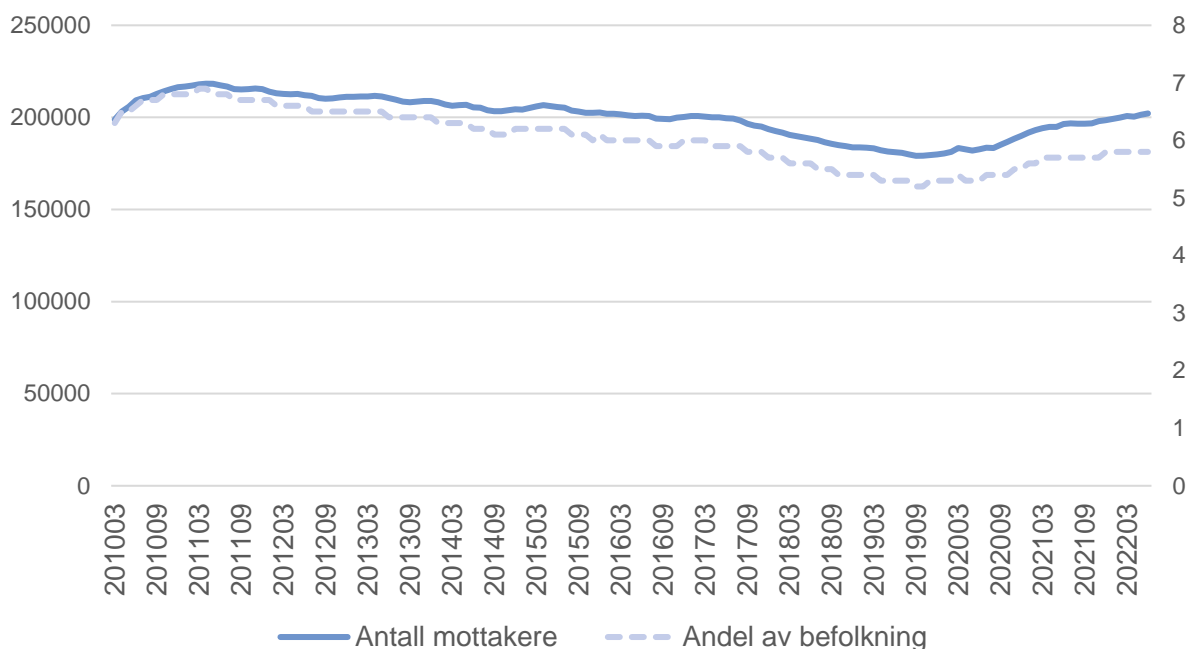
Varighet	Antall mars 2022	Endring i antall fra mars 2021	Endring i prosent fra mars 2021
I alt	135 967	4 103	3,1
1 år (1-12 mnd)	43 851	-4 566	-9,4
2 år (13-24 mnd)	38 409	936	2,5
3 år (25-36 mnd)	27 349	4569	20,1
4 år (37-48 mnd)	14 810	1362	10,1
5 år (49-60 mnd)	7 180	-33	-0,5
Over 5 år (61 mnd -)	4 368	1835	72,4

Kilde: NAV

Nedsatt arbeidsevne

I løpet av juni 2022 var det 202 179 personer som var registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette utgjør 5,8 prosent av befolkning i aldersgruppen 18 til 66 år. Andelen av befolkningen har holdt seg stabil i andre kvartal, men antallet er økt med 1 400 personer. Sammenlikner vi med året før økte antallet med over 5 800 personer eller 3 prosent. Andelen av befolkningen som var registrert med nedsatt arbeidsevne var 0,1 prosentpoeng høyere i juni 2022 enn tilsvarende periode året før.

Figur 16. Antall personer (akse til venstre) og andel av befolkningen (18-66 år, akse til høyre) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Juni 2010 – juni 2022

Kilde: NAV

Nedsatt arbeidsevne og ytelse

Av de 202 179 personer som var registrert med nedsatt arbeidsevne var rundt 132 400 registrert med et vedtak om AAP⁶. Denne gruppen utgjør 65,5 prosent av alle med nedsatt arbeidsevne og antallet er økt med 6 200 fra året før. Samtidig var det noe over 20 800 personer, eller 10,3 prosent, som mottok uføretrygd. Denne gruppen har hatt en svakere økning enn gruppen med AAP og ligger bare 400 personer over tilsvarende periode i 2021. Størst endring er det for dem som var registrert med vedtak om dagpenger. I juni 2022 var 2 000 personer registrert med nedsatt arbeidsevne og dagpenger. Det er en nedgang på 2 200 fra fjoråret. Personer som mottar dagpenger skal i utgangspunktet være arbeidsføre, men det kan tenkes at koronapandemien har medført at en del som skulle vært registrert som arbeidssøkere, tidligere var registrert med nedsatt arbeidsevne og at denne ikke er endret når de søker dagpenger. At vi ser en kraftig reduksjon for denne gruppen henger derfor sannsynligvis sammen med den generelle reduksjonen i antall mottakere av dagpenger som følge av bedringen på arbeidsmarkedet for arbeidssøkere.

⁶ Ordinær statistikk definerer en AAP mottaker som en personer som har mottatt AAP ytelse ila. måneden. Den kan dermed skille seg fra antall personer med vedtak om AAP. Enkelte som mottar AAP vil heller ikke være registrert med nedsatt arbeidsevne, dette gjelder spesielt dem som er registrert i periode som arbeidssøker (§11-17), og personer som har avgang i perioden.

Tabell 4: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbeltellinger). Antall og andel. Juni 2022, endring fra juni 2021

	Totalt	AAP	Uføretrygd	Dagpenger	Overgsstønad	Sykepenger	Tiltakspenger	Annet/ukjent
Antall	202 179	132 359	20 849	2 013	3 936	5 553	3 767	33 702
Andel prosent	-	65,5	10,3	1	1,9	2,7	1,9	16,7
Endring fra i fjor	5 817	6 203	393	-2 248	-91	1 633	-843	770

Kilde: NAV

Nedsatt arbeidsevne og arbeidsmarkedstiltak

Blant personer med nedsatt arbeidsevne var det 59 000 som var registrert med et arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør rundt 29 prosent av alle registrert med tilsvarende oppfølging. Sammenliknet med året før er antallet økt dramatisk med over 5 800 personer. Størst økning er det for dem i aldersgruppen 30 til 59 år hvor antallet er økt med 4 200. For dem under 30 år ser vi allikevel en økning på 300 personer samtidig som at antall uten tiltak er redusert med over 700. Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i aldersgruppen under 30 år var 41,6 prosent i et eller annet tiltak i juni 2022. Tilsvarende andel for dem i aldersgruppen 30 til 59 år og 60 år og eldre var henholdsvis 27,1 og 16 prosent. En større andel av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Det vil også være en del personer hvor arbeidsrettet tiltak ikke er ansett som mulig eller hensiktsmessig, for eksempel ved kortvarig registrering eller alvorlig sykdom.

De største tiltaksgruppene er arbeidspraksis, oppfølging og tilrettelagt arbeid, men også lønnstilskudd og opplæring er mye brukt som arbeidsrettet tiltak. For dem i aldersgruppen under 30 år som deltar på arbeidsrettet tiltak er hhv. 24,5, 21,5 og 20,1 prosent i ett av disse tiltakene. For dem i gruppen 50 til 59 år er det spesielt tilrettelagt arbeid (21,2 %) og oppfølging (19,6 %) samt lønnstilskudd (19,5 %) som benyttes. For dem i gruppen 60 og eldre er det vanligste tiltak lønnstilskudd (32,8 %) og tilrettelagt arbeid (30 %).

Tiltaksdeltakelse øker fra fjoråret for tiltakene lønnstilskudd, oppfølging, opplæring og tilrettelegging. Samtidig er det en reduksjon i jobbskaping og egenetablering samt arbeidsrettet rehabilitering. I forkant av tiltaksdeltakelse foretas det en vurdering om tiltaket er egnet for den enkelte. Det gjøres derfor en seleksjon som kan være ulik for hvert tiltak og det er derfor

vanskelig å si noe konkret om hvor stor sannsynlighet hvert tiltak har for at tiltaket fører til varig arbeid. Sannsynligheten bestemmes også av andre faktorer som for eksempel situasjonen på arbeidsmarkedet og definisjonen av varig overgang. Tidligere analyser har allikevel vurdert at personer som er registrert med lønnstilskudd kan ha en økt sannsynlighet for å være i arbeid etter endt tiltaksdeltakelse.

Tabell 5. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Juni 2022

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	59 047	18 728	37 141	3 178
Arbeidspraksis	11 445	24,5	17,7	9,6
Arbeidsrettet rehabilitering	593	0,5	1,2	1,5
Avklaringstiltak	2 603	2,1	5,2	9
Jobbskaping og egenetablering	29	0	0,1	0,1
Lønnstilskudd	10 841	13,6	19,5	32,8
Oppfølging	11 780	21,5	19,6	14,4
Opplæring	8 911	17,4	15,1	1,8
Tilrettelagt arbeid	12 590	20,1	21,2	30
Tilrettelegging	255	0,3	0,4	0,8

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Regelverket er endret fra 1.1.2018. Endringene fører blant annet til at perioden en kan motta AAP er satt til 3 år, i tillegg til 2 år i en unntaksperiode. Periode under vurdering for uføretrygd, etter å ha blitt avklart til arbeid eller med AAP som sykepengeerstatning, vil kunne komme i tillegg til dette.

Minsteytelse AAP

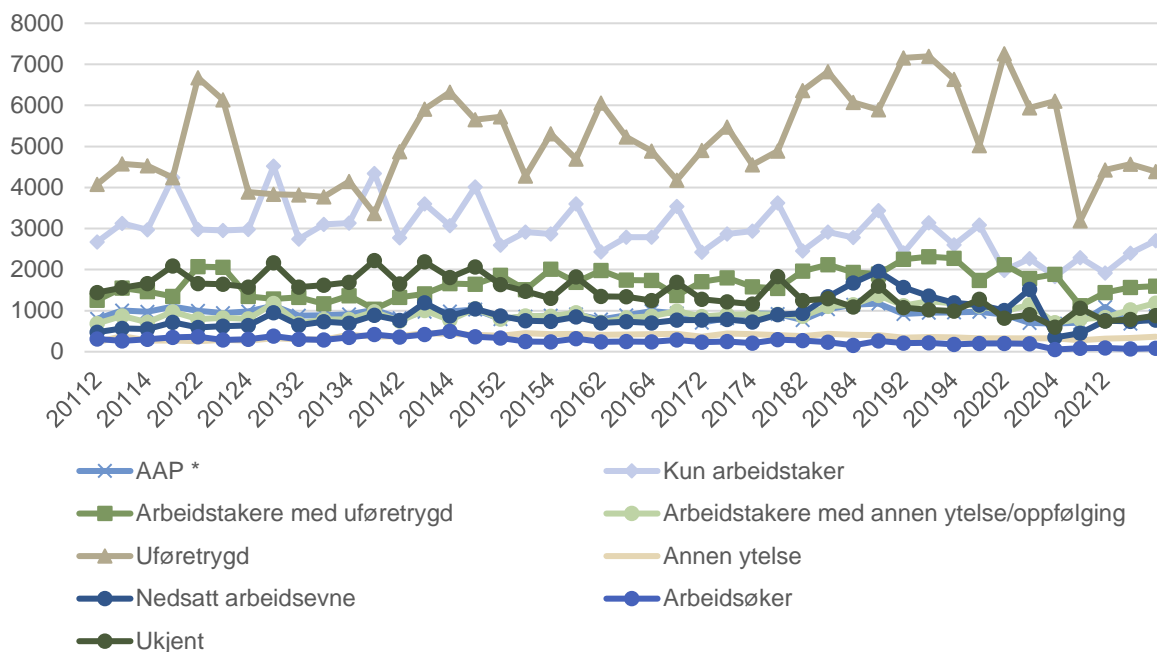
Minsteytelse over 25 år: Hvis du ikke har hatt lønnsinntekt eller mottatt andre ytelser før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Minsteytelsen er på 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Garantert minsteytelse under 25 år: Har du ikke hatt lønnsinntekt før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Minsteytelsen er på 2/3 av 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Hvis du har hatt inntekt som gir et høyere grunnlag enn garantert minsteytelse, får du beregnet ytelsen etter inntekten din. Fra og med den dagen du fyller 25 år blir ytelsen oppjustert til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp. Per 1. mai 2020 tilsvarer grunnbeløpet kr 101 351. Minsteytelsen vil da være henholdsvis kr 202 702 og 135 135 for dem i aldersgruppen 25 år og eldre, og dem under 25 år.

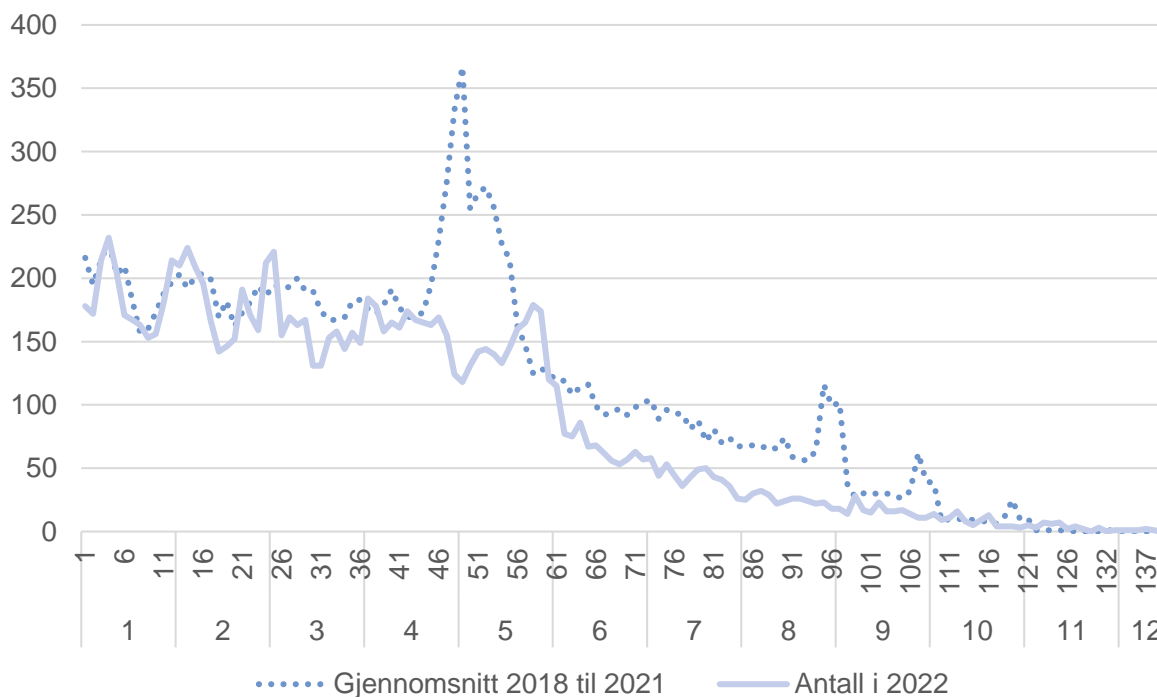
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 1 kvartal 2011 til 3. kvartal 2021.

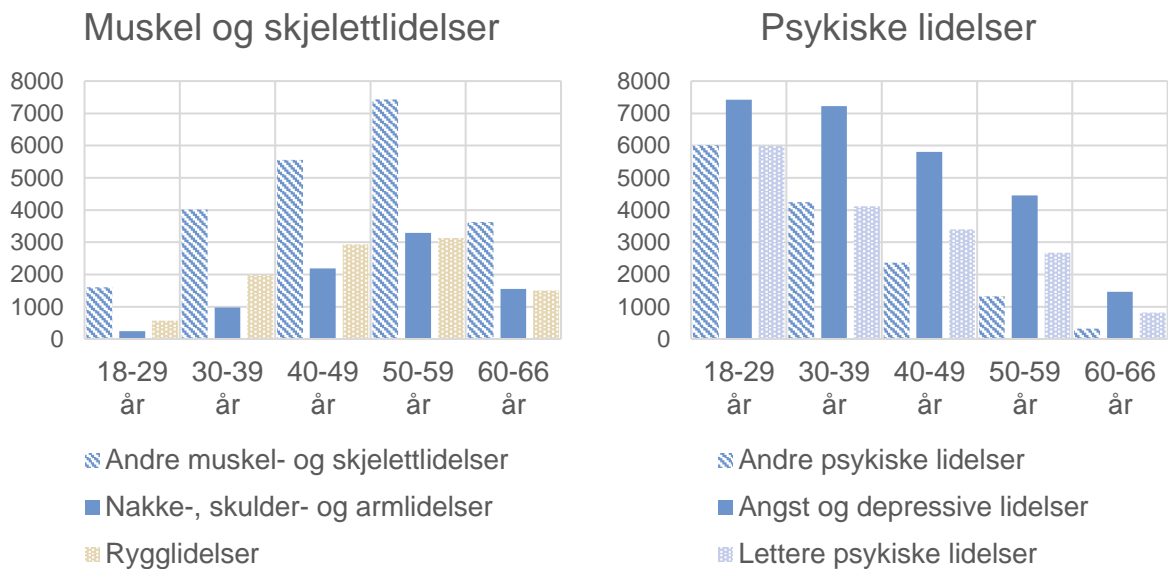
Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. Antall måneder med stønad. Antall. 1. kvartal 2022.

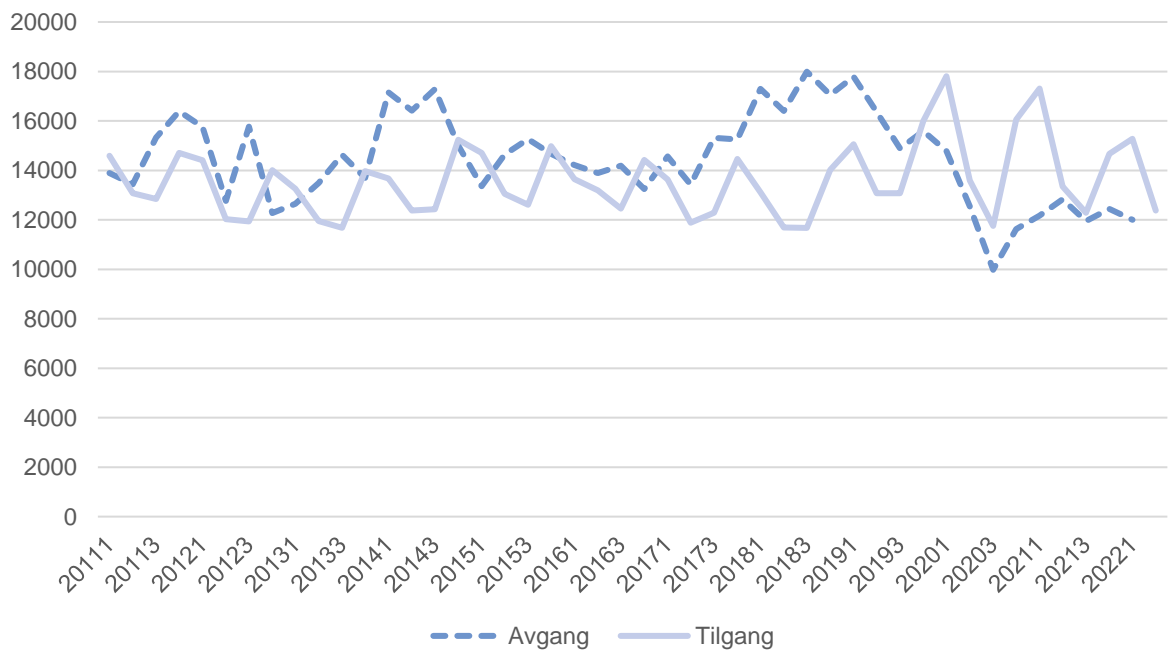
Kilde: NAV

C. Psykiske lidelser og muskel, og skjelettlidelser, undergrupper fordelt på aldersgruppe. Andel. Juni 2022.

Kilde: NAV

D. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 2. kvartal 2022.

Kilde: NAV

E. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Helt nye mottakere. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 1. kvartal 2014 til 2. kvartal 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	9 243	9 497	9 341	8 505	7 927	8 524	8 208	8 563	8 148
Sykepenger	72,1	71,4	71	71,7	72,1	67,4	68,5	69,4	70,3
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	16,5	17,5	18,3	19,5	19,8	25	22,4	21,4	21,5
Annet og ukjent	11,4	11,1	10,7	8,8	8,1	7,6	9,1	9,2	8,2

Kilde: NAV

Referanser

Bragstad, Torunn og Brage, Søren. «Unge på arbeids og helse relaterte ordninger», Arbeid og velferd 2/2011, s. 36-47.

Bragstad, Torunn og Sørbø, Johannes. «Hvem er de unge med nedsatt arbeidsevne», Arbeid og velferd 1/2014, s. 51-63

Lande, Sigrid. «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 2/2020, s. 81-98

Lande, Sigrid. «AAP-innstramming: Midlertidig strengere praksis og flere tilbake etter karens», Arbeid og velferd 3/2021, s. 71-91

Leknes, Stefan og Løkken, Sturla (2022). «Befolkningsframskrivninger for kommunene 2022», Rapport, SSB.

Myklathun, Kristian, Sørbø, Johannes, Vidal-Gil, Eugenia. «Utviklingen på arbeidsmarkedet. Navs arbeidsmarkedsprognose», Arbeid og velferd 2/2022, s. 125-137